

SENAT RP

NOTY O SENACIE

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

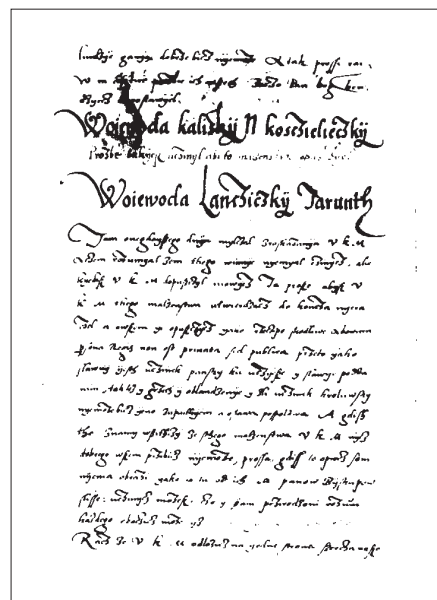
KANCELARIA SENATU
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa
tel. 022-694-92-84, fax 022-694-95-70
www.senat.gov.pl

Diariusze, sprawozdania z obrad

Sejmy staropolskie nie znały urzędowego zapisu obrad przez prawie cały okres swego działania. Nie znaczy to jednak, że pisemne relacje z obrad nie powstawały. Wcześniej też stały się przedmiotem zabiegów, stanowiąc cenne źródło orientacji w życiu politycznym kraju. Od XVI w. tzw. prędcy pisarze zapisywali przebieg obrad. Byli to sekretarze zatrudnieni przez dostojników, najczęściej ich dworzanie. Przebieg obrad zapisywali czasem posłowie – dla siebie lub na czyjąś prośbę. Na sejmach staropolskich spisywane były również tzw. recesy gdańskie – sprawozdania z sejmów sporządzane po niemiecku przez obserwatorów z Gdańska czy też wysłańców na sejm mniejszych miast pruskich. Dla wielu sejmów zachowało się w ten sposób po kilka diariuszy, poszczególne z nich mogły mieć różniące się redakcje i kopie. Umożliwia to dziś ich wzajemną weryfikację. Diariusze te różniły się zasadniczo od dzisiejszych sprawozdań stenograficznych – nie były dosłownym zapisem przebiegu obrad, ale streszczeniem wszystkiego, co było mówione na sesji, a także relacją z zachowań uczestników obrad. Większą dokładnością odznaczały się zwykłe mowy, których pełne teksty uzyskiwano od posłów i senatorów.

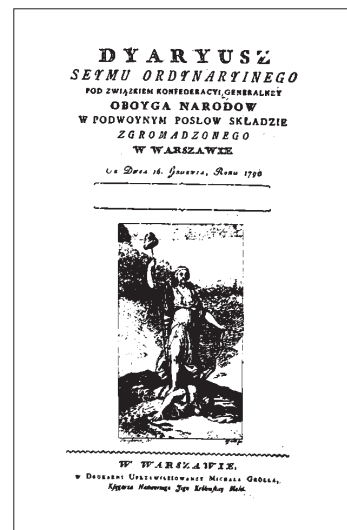
Profesor Władysław Konopczyński ogłosił po II wojnie światowej spis 245 sejmów epoki przedrozbiorowej, które odbyły się na przestrzeni trzystu lat. Zanotowano dla nich około 900 diariuszy. Najwcześniejszy zachowany diariusz pochodzi z 1548 r. Wiele diariuszy pozostało dotychczas w rękopisach. Od osiemdziesiątych lat XIX w. staropolskie diariusze zaczęto wydawać drukiem, w czym szczególnie duże zasługi miały Polska Akademia Umiejętności i Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

Za czasów Stanisława Augusta diariusze sporządzali, na podstawie pracy „skoropisów”, sekretarze Izby Poselskiej, którymi przeważnie byli pracownicy Gabinetu Królewskiego. Nie zdołano jednak wydać kompletnego diariusza z Sejmu Wielkiego. Ukazały się wtedy dwa diariusze obejmujące zaledwie piątą część sesji. W uważanym za zaginione i odnalezionym w 1960 r. w ZSRR archiwum sekretariatu Sejmu Czteroletniego znajdują się materiały zebrane wówczas na potrzeby diariusza. Istnieje więc możliwość jego odtworzenia.

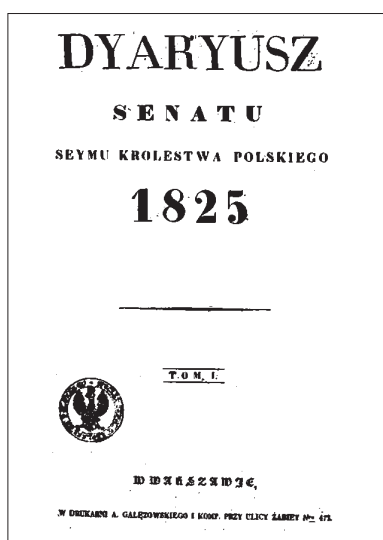

Fragment najstarszego diariusza sejmowego

Urzędową formę miały diariusze Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. W statucie organicznym, stanowiącym rozszerzenie postanowień konstytucji nadanej Królestwu w 1815 r. przez Aleksandra I, czytamy: „Do trzymania protokółów posiedzenia użytym będzie w Izbie Senatorskiej Sekretarz Stanu, mianowany przez Króla, Marszałek wezwie jednego z członków Izby Poselskiej do sprawowania obowiązków Sekretarza tejże Izby”. Pracownicy kancelarii zwykłym pismem notowali przemowy w miarę możliwości wiernie, a diariusz był układany przez sekretarza izby. Protokół wykładano do przejrzenia w kancelarii izby. Redaktorem diariuszy Senatu Księstwa Warszawskiego i Senatu Królestwa Polskiego był Julian Ursyn Niemcewicz. W postanowieniach Sejmu powstańczego 1831 r. zapisano: „Utrzymywanem będzie iak dotąd Dyaryusz Seymowy obeymujący w sobie głosy, ile podobna całkowite, a każdy Członek mocen będzie w przeciągu dni ośmiu przeyrzeć ten protokół i domagać się sprostowania zaszyłych pomyłek”.

Diariusz Sejmu Czteroletniego

W okresie dwudziestolecia międzywojennego na potrzeby Sejmu i Senatu pracowały Biuro Stenograficzne Sejmu i Senatu RP oraz Redakcja Sprawozdań Stenograficznych i Djariusza. Biuro Stenograficzne zostało zorganizowane w maju 1918 r. na potrzeby Tymczasowej Rady Stanu i przeniesione po jej rozwiązaniu do Sejmu Ustawodawczego. W 1928 r. pracowało w nim 13 stenografów. W redakcji sprawozdań, kierowanej czterema latami przez znanego pisarza Karola Irzykowskiego, pracowało prócz niego dwóch redaktorów. Zadaniem ich było redakcyjne opracowywanie urzędowego „Sprawozdania Stenograficznego”. Przygotowywali oni także, kolejno zmieniając się na sali obrad, „Djariusz”, czyli skróconą relację z obrad przeznaczoną do natychmiastowego przekazania prasie i agencjom telegraficznym. Dziennikarze otrzymywali ją co pół godziny w formie biuletynu zawierającego streszczenia przemówień, teksty wniosków i uchwał, wyniki głosowań oraz opis tego, co działo się na sali.

Obecnie Sejm i Senat mają oddzielne działy przygotowujące sprawozdania z obrad swoich izb. W Senacie Dział Stenogramów stanowi część Biura Prac Senackich, w Sejmie Wydział Sprawozdań Stenograficznych należy do Sekretariatu Posiedzeń Sejmu.

Obrady Senatu są dokumentowane w trojaki sposób: spisywane są pismem stenograficznym, nagrywane są na taśmę magnetofonową i magnetowidową, rejestruje je na swoje potrzeby Telewizja Polska. Po dziesięciu minutach od rozpoczęcia obrad maszynistki zaczynają spisywać z taśmy magnetofonowej przebieg posiedzenia. Gdy pojawiają się wątpliwości co do fragmentu nagrania, rozstrzyga je stenograf w porozumieniu z mówcą. Nad wpisanym do komputera tekstem przemówień i dyskusji równolegle pracują redaktorzy, przekształcając żywe słowo z sali obrad na język pisany, m.in. przez wprowadzanie znaków przestankowych, usunięcie powtórzeń czy błędów języ-

Przepisywanie stenogramów, 1923
(Tygodnik Ilustrowany)

kowych. Powstający tekst podlega dodatkowej, dwukrotnej kontroli redakcyjnej.

Praca maszynistek i redaktorów trwa długo po zakończeniu posiedzenia Senatu, przeważnie do rana. Dwa razy w ciągu nocy gotowy do druku materiał zabierany jest do drukarni. Rano przychodzący na obrady senatorowie znajdują w swoich skrytkach gotową wersję wstępną „Sprawozdania Stenograficznego” – roboczą, nieurzędową wersję sprawozdania z obrad z poprzedniego dnia. Senatorowie podczas trwania posiedzenia i

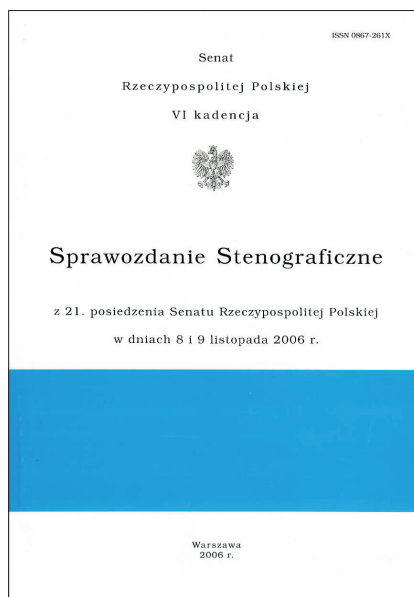
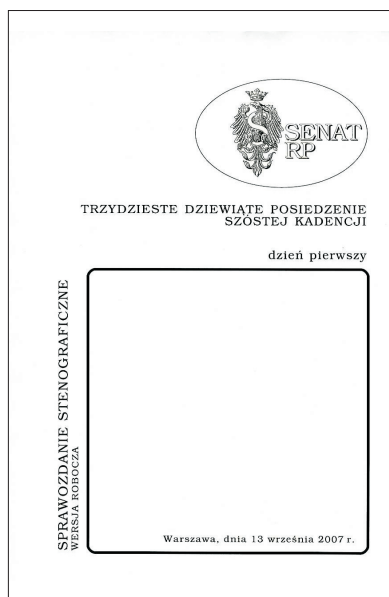
bezpośrednio po jego zakończeniu mają możliwość sprawdzenia tekstu i zgłoszenia swoich uwag. Wszelkie zmiany mogą jednak zostać wniesione tylko wtedy, kiedy uściślają zapis, nie można wprowadzić np. nowych sformułowań, propozycji czy uzasadnień.

Po trzech tygodniach po posiedzeniu zostaje wydane „Sprawozdanie Stenograficzne z posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej”, stanowiące jego urzędowy, oficjalny zapis.

Przepisywanie stenogramów, 2000

(fot. J. Zawadzki)

Kancelaria Senatu wydaje także „Diariusz Senatu”, ukazuje się on co dwa tygodnie. Diariusz stanowi kronikę prac i wydarzeń w Senacie, zawiera skrócone doniesienia o tym, czym zajmował się Senat na swych posiedzeniach, a także o uchwałach Prezydium Senatu, pracach komisji, udziale przedstawicieli Senatu w uroczystościach państwowych i wizytach oficjalnych gości w Senacie.

*Dorota Mycielska, wrzesień 1993
z późniejszymi zmianami
(listopad 2007 r.)*